

Raadsmemo

Datum: 18 januari 2024

Onderwerp: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Ter attentie van: De Raad

Afzender: College van Burgemeester en Wethouders

Portefeuillehouder B. Wijnne

Mail behandelaar a.gijlers@barneveld.nl *Telefoonnummer* 0342 495607

Samenvatting

Op 15 december heeft het ministerie van Defensie de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie gepresenteerd (NPRD). Met deze memo geven wij u een beknopt overzicht van dit NRD en de mogelijke implicaties hiervan voor onze gemeente.

Doel

De raad informeren over de NRD van het NPRD ter voorbereiding op behandeling van het NPRD in de raadscommissie Grondgebied op 25 januari a.s.

Inhoud memo

Inleiding

In onze memo van 18 december 2023 over het NPRD hebben wij u geïnformeerd over het tot nog toe gevoerde proces omtrent een nieuwe centrale kazerne in Nederland en onze bestuurlijke lijn omtrent de zoeklocaties in de gemeente Barneveld. Het NPRD kent echter een brede variëteit aan ruimtebehoeften, die zijn opgenomen in de NRD die op 15 december beschikbaar is gekomen. Op de site [Ruimte voor Defensie | Defensie.nl](https://ruimtevoordefensie.nl) leest u meer over het NPRD en de NRD. Deze memo zoomt vooral in op de voor onze gemeente relevante aspecten.

Aanleiding NPRD

Geopolitieke ontwikkelingen vragen om een grotere, beter uitgeruste en goed geoefende krijgsmacht. Er wordt meer gevraagd vanuit NAVO-verband en EU-verband. Dat betekent:

- extra investeringen in militairen, meer materiaal, meer activiteiten
- extra directe en indirecte ruimte nodig: huidige oefengebieden, vastgoed en vergunningen Defensie zijn niet toereikend.

Om de nieuwe ruimtelijke opgave van Defensie in kaart te brengen en die aan te laten sluiten bij andere nationale ruimtelijke belangen zoals energie, wonen, natuur en landbouw, is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) gestart.

Het NPRD hangt direct samen met de nieuwe Nota Ruimte, waarin het kabinet integrale keuzes maakt over de ruimtelijke opgaven

NPRD: de volgende stap is gezet

Op 15 december 2023 heeft de staatssecretaris van Defensie een volgende stap gezet met het aankondigen van onderzoek: de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

- Welke activiteiten worden onderzocht (reikwijdte)?
- Hoe vindt dat onderzoek plaats (detailniveau)?

Het NRD is de eerste stap, de volgende stappen zijn:

- Plan-mer: effectenstudie op invloed activiteiten op de omgevingen. Hierbij worden verschillende locaties naast elkaar gelegd om te komen tot de meest geschikte locatie voor een activiteit van Defensie (de voorkeurslocatie).
- Nationale beleidsvisie voor het NPRD.

De hoofdlijnen van de NRD

Defensie onderscheidt drie categorieën behoeften met een ruimtevraag:

1. Nieuwe locaties en gebieden, bijvoorbeeld grootschalige oefengebieden, nieuwe laagvlieggebieden of een nieuwe kazerne
2. Nieuwe activiteiten op bestaande locatie of gebieden, bijvoorbeeld nieuwe helikopterlandingsplaatsen
3. Meer van dezelfde activiteit op bestaande locaties of gebieden (meeste behoeften), bijvoorbeeld uitbreiding van een schietbaan (extra milieuruimte).

Daarbij maakt Defensie een onderscheid tussen behoeften met een bovenregionale afweging (13) en locatie-specifieke behoeften (44). Voor de eerste geldt dat in de NRD meerdere alternatieven zijn opgenomen. Voor de laatste geldt dat de plan-MER inzicht moet geven in de impact op de leefomgeving.

- Bovenregionaal, onderzoek naar alternatieven in plan-Mer.
- Locatie-specifiek, inzicht in impact op leefomgeving in plan-MER.

Ruimtelijke behoeften

Defensie onderscheidt landelijk 13 behoeften met een bovenregionale afweging. Vijf daarvan hebben impact op onze gemeente:

1. Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden (geneeskunde, logistiek, informatie) centraal in NL.
 - Ruimtebehoefte ca 125 ha per eenheid + 150 ha oefenterrein bij een nieuwe locatie
 - Alternatief 1: versterken en deels concentreren op Ermelo en Stroe
 - Alternatief 2: versterken en concentreren op één uit te breiden locatie, Ermelo of Stroe
 - Alternatief 3: versterken en concentreren op één nieuwe locatie, 4 varianten in Flevoland (o.a. nabij brug Nijkerk) en 1 variant gelegen in landbouwtransitiegebied (eerdere studie Barneveld-West).
2. Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)
 - Omvang van het zoekterrein is 300 ha, in de nabijheid van genie-eenheden
 - Variant 1: zoekgebied regio Arnhem-Apeldoorn-Zwolle, de gemeente Barneveld valt binnen dit zoekgebied.
3. Stationering en corridors onbemande drones voor cargo
 - Vliegbasis Deelen wordt beschouwd als meest logische locatie
 - Oefengebieden: o.a. Stroese Zand, Eder- en Ginkelse heide.
 - Corridors naar de oefengebieden en MVVK De Kooy: kortste route of langere route (vermijden van gevoelige gebieden) over Barneveld

4. Laagvlieggebieden helikopters
 - Structurele toename aantal helikopterbewegingen, behoefte aan meer diversiteit
 - Wenselijk is koppeling met oefenen in verstedelijkt gebied en nieuw amfibisch gebied (n.v.t.)
 - Alternatief 1: intensiveren gebruik huidige gebieden + stringent planologisch regime, raakt oostzijde Voorthuizen-Kootwijkerbroek-Harskamp en oostzijde Ede
 - Alternatief 2: extra gebieden aanwijzen + licht planologisch regime voor alle gebieden, extra gebied is uitbreiding oostzijde Ede richting Hoenderloo en Deelen (NP Hoge Veluwe)
5. Helikopterlandingsplaatsen (HLP)
 - 15 HLP-en in NL, waaronder Eder- en Ginkelse Heide, Stroese Zand en Garderense Veld
 - Meer mogelijkheden en variatie wenselijk
 - Alternatief 1: intensiveren bestaande HLP-en
 - Alternatief 2: intensiveren, inclusief uitbreiding HLP-en Deelen

Naast deze vijf bovenregionale behoeften zijn ook extra activiteiten voorzien op het ISK Harskamp met uitbreiding van live firing mogelijkheden door helikopters en uitbreiding van milieu en geluidsruimte door intensivering van dit terrein.

Thema's en wijze van beoordeling in het MER

1. Met een brede blik kijken naar effecten: alle relevante thema's van de fysieke leefomgeving , maar ook de bredere effecten.
Hoofdthema's:
 - Gezonde en veilige leefomgeving (bijv. geluid, trillingen, hittestress)
 - Bodem en water
 - Natuur, landschap en historie
 - Klimaatadaptatie (ook rainproof zijn)
 - Ruimtegebruik (recreatie, landbouw, grondeigendom, energienetwerken)
 - Mobiliteit
 - Energie en circulariteit
 - Sociaal en vitaal (economie, sociale cohesie)
 - Defensiespecifieke aspecten
2. Gebruik van criteria om te komen tot alternatieven: een selectiekader
3. Wijze van beoordeling en aanpak passende beoordeling.

Vervolg

Wij hebben een zienswijze op de NRD in voorbereiding, waarin we nogmaals onze bestuurlijke lijn ten aanzien van de kazerne kenbaar willen maken, maar ook willen reageren op de andere aspecten uit het NRD die onze gemeente raken. Bij het opstellen van de zienswijze willen wij ook de uitkomsten van de vergadering van de Grondgebied van 25 januari betrekken.

Niet alleen lokaal is een zienswijze in voorbereiding, ook regionaal en provinciaal wordt gewerkt aan een zienswijze. De zienswijzen worden op elkaar afgestemd en de insteek is dat de zienswijzen aanvullend op elkaar werken. Bij zowel de regionale als provinciale zienswijze zijn we actief betrokken om ook daarin onze gemeentelijke belangen te borgen.